УДК 657:004.9:334.722
JEL M13, M41, O33
DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8273/2026-15-10

Ізмайлов Я.О.
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку та аудиту,
Державний податковий університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4853-205X
Yaroslav Izmailov
State Tax University

Колісник О.П.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аудиту,
Державний податковий університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1755-5638
Olena Kolisnyk
State Tax University

Скорик М.О.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики,
Державний податковий університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-3291-706X
Maryna Skoryk
State Tax University

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF SMALL BUSINESS ENTITIES: ORGANIZATIONAL PRINCIPLES AND DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT

Анотація. *Дослідження зумовлене необхідністю вдосконалення організаційних засад обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва та підвищення якості інформаційної підтримки управлінських рішень. Розглянуто теоретичні засади формування обліково-аналітичного забезпечення, уточнено його зміст і визначено функціональне призначення основних складових. Обґрунтовано необхідність узгодження облікової, податкової та аналітичної інформації з масштабами діяльності, ресурсними можливостями й інформаційними потребами малого підприємства. Розроблено структурно-функціональну модель обліково-аналітичного забезпечення, що відображає взаємозв'язок формування інформації, планування, аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень. Систематизовано основні напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення, зокрема організаційно-методичний, аналітичний, кадрово-компетентнісний, інформаційно-технологічний та управлінсько-контрольний. Обґрунтовано доцільність адаптації обліково-аналітичних процедур до специфіки діяльності й потреб управління конкретного підприємства. Практичне застосування запропонованих підходів сприятиме підвищенню своєчасності та релевантності інформації, посиленню контролю за використанням ресурсів і фінансовими результатами та обґрунтованості управлінських рішень.*

Ключові слова: *обліково-аналітичне забезпечення, суб'єкти малого підприємництва, бухгалтерський облік, податкова інформація, економічний аналіз, управлінські рішення, організація обліку.*

Abstract. Introduction. *Small business entities need accounting and analytical support that reflects their operating conditions, limited resources and management information needs. The challenge is to coordinate accounting, tax and analytical procedures so that the information generated is reliable, timely and useful for managerial decisions.* ***Purpose.*** *The purpose of the article is to clarify the concept and organizational principles of accounting and analytical support for small business entities, identify the functions of its main components, and substantiate practical directions for improving their coordination.* ***Methods.*** *The study uses analysis and comparison to examine scholarly approaches to the nature and structure of accounting and analytical support. Systematization and generalization are applied to identify its components and their functions. The systems approach is used to explain the relationships among accounting data, information prepared for taxation purposes, analytical procedures, planning and control. The abstract-logical method supports the formulation of the definition, organizational principles and improvement directions.* ***Results.*** *Accounting and analytical support is defined as an organized set of interrelated accounting, tax and analytical procedures, information resources and methods of their use aimed at generating reliable, timely and relevant information for managing an enterprise's business activities. The definition emphasizes both the information produced and the organization of processes through which data are collected, processed and applied. Three interrelated components are identi-*

© Ізмайлов Я.О., Колісник О.П., Скорик М.О., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

fied: accounting, tax and analytical. Their coordination is necessary, while differences between accounting and tax rules must be preserved when indicators are calculated and interpreted. A structural and functional model is developed to represent the relationships between information generation, analysis, planning, control and managerial decision-making. Five directions for improvement are systematized: organizational and methodological; analytical; personnel and competency-related; information technology; and management and control. The study also substantiates adapting analytical procedures to the scale of operations, available resources and the information needs of each enterprise. These proposals provide an organizational basis for arranging accounting and analytical support without requiring every small enterprise to establish a separate analytical unit or introduce an excessively complex management reporting system. ***Conclusion.*** *The organization of accounting and analytical support for small business entities should be based on coordinated accounting, tax and analytical components and on a clear relationship between information preparation and its use in management. The proposed model and five improvement directions can help enterprises organize information flows, assess deviations from planned or previous results, and strengthen the basis for managerial decisions. In practical terms, analytical procedures should be selected according to the enterprise's size, transaction complexity, financial capacity and staffing arrangements. Further research should develop methodological recommendations for selecting analytical indicators and evaluating the effectiveness of accounting and analytical support in small enterprises.*

Keywords: *accounting and analytical support, small business entities, accounting, tax information, economic analysis, managerial decision-making, accounting organization.*

Постановка проблеми. Діяльність суб'єктів малого підприємництва відбувається за умов необхідності оперативного реагування на зміни господарського середовища, раціонального використання ресурсів і підтримання належного рівня фінансової стійкості. За таких обставин зростає значення інформації, на основі якої власники та керівники оцінюють результати діяльності, контролюють витрати, аналізують виконання фінансових зобов'язань і визначають подальші управлінські дії. Важливим джерелом формування такої інформації є обліково-аналітичне забезпечення, організація якого має відповідати специфіці малого підприємства, його масштабам діяльності та інформаційним потребам управління.

Проблематика формування обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва пов'язана з необхідністю поєднання належної організації бухгалтерського й податкового обліку з аналітичним опрацюванням даних про господарські процеси. Важливого значення набувають вибір доцільної форми організації облікової роботи, визначення складу інформаційних показників, забезпечення взаємозв'язку між обліковими даними та результатами аналізу, а також формування інформації, необхідної для оцінювання фінансового стану й результативності діяльності. Водночас обмеженість кадрових, фінансових та організаційних ресурсів зумовлює потребу в такій побудові відповідної системи, яка не створюватиме надмірного навантаження на підприємство й водночас забезпечуватиме достатність інформації для прийняття рішень.

Окремою проблемою залишається співвідношення інформації, сформованої для виконання облікових і звітних вимог, та відомостей, необхідних для внутрішнього управління. Дані бухгалтерського обліку становлять основу для визначення фінансових результатів і відображення майнового стану підприємства, однак для поглибленого оцінювання діяльності вони потребують додаткового групування, зіставлення та інтерпретації. Відсутність належної організації аналітичної складової може обмежувати можливості керівництва щодо визначення причин зміни витрат і доходів, оцінювання ефективності використання ресурсів, контролю грошових потоків та своєчасного виявлення потенційних ризиків.

Отже, актуальним є дослідження організаційних засад обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва як взаємопов'язаної системи формування, опрацювання й використання економічної інформації. Особливої уваги потребує обґрунтування взаємодії облікової, податкової та аналітичної складових, визначення їх функціонального призначення й установлення підходів до формування інформаційних потоків відповідно до масштабів діяльності та управлінських потреб підприємства. Розв'язання зазначених питань сприятиме розвитку організаційно-методичних засад обліково-аналітичного забезпечення та підвищенню його практичної цінності для управління суб'єктами малого підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва розглядається у працях вітчизняних науковців за декількома взаємопов'язаними напрямами: організація бухгалтерського обліку, підвищення інформативності облікових даних, розвиток аналітичного забезпечення управління, а також удосконалення облікових і податкових процедур. Зокрема, Л.В. Джулій, С.І. Гребінська та В.С. Ченаш [2] досліджують особливості бухгалтерського обліку й оподаткування малих підприємств. О.Г. Дроздова [3] розглядає організацію обліку на підприємствах малого бізнесу з урахуванням специфіки їхньої діяльності. Ці дослідження дають змогу врахувати організаційні та нормативні передумови формування облікової складової інформаційного забезпечення малого підприємства.

Важливе значення для розвитку теоретичних положень обліково-аналітичного забезпечення має дисертаційне дослідження Г.Л. Лоскоріх [5], присвячене підприємствам сфери інформаційних технологій. У роботі розглянуто питання організації обліку, формування управлінської інформації та забезпечення потреб управління. Попри галузеву спрямованість дослідження, окремі його теоретико-методичні положення можуть бути використані для обґрунтування загальних підходів до побудови обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва.

Особливості розвитку бухгалтерського обліку й оподаткування малого бізнесу висвітлено також у працях В.В. Малікова, М.В. Плекан та О.Ю. Йолтуховської [6], які аналізують сучасні тенденції відповідної сфери. Н. Овчарова, Т. Мартиненко та Ю. Самотой [9] досліджують напрями посилення інформаційної ролі обліку суб'єктів малого бізнесу й обґрунтовують значення управлінського обліку для підвищення якості інформаційного забезпечення керівництва. Зазначений напрям є важливим для визначення можливостей використання облікових даних не лише для формування

звітності, а й для аналізу діяльності та підготовки управлінських рішень.

Питання сучасного стану бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва досліджує В.В. Ратинський [12], де розглядає перспективи розвитку бухгалтерського обліку й аналізу в малому бізнесі, акцентуючи увагу на необхідності формування інформаційної основи для внутрішнього управління. Сукупність зазначених наукових підходів засвідчує важливість узгодження облікових процедур із потребами аналізу результатів господарської діяльності та оцінювання ефективності використання ресурсів.

Безпосередньо сутність і структуру обліково-аналітичного забезпечення системи управління підприємницькою діяльністю досліджує Н.С. Сікач [13]. Автор розглядає системний і процесний підходи до трактування цього поняття, визначає роль обліку, аналізу й аудиту у формуванні інформації для прийняття управлінських рішень та виокремлює чинники, що впливають на організацію відповідного забезпечення. Такі положення створюють теоретичне підґрунтя для визначення функціональних зв'язків між складовими обліково-аналітичного забезпечення малого підприємства.

Перспективи розвитку системи обліку й оподаткування на малих підприємствах розглядають В. Уманська, А. Ткаченко та Є. Манзенко [15]. Їхні напрацювання дають змогу врахувати необхідність адаптації облікових процедур до умов діяльності малого бізнесу. Окремий напрям становлять дослідження цифрових перетворень облікової системи. Ю.І. Мискін, В.М. Краєвський та В.І. Скорик [7] аналізують діджиталізацію обліку на малих підприємствах як напрям удосконалення облікових процесів. Водночас цифрові інструменти доцільно розглядати в контексті нашого дослідження як можливий засіб підвищення оперативності опрацювання даних, а не як визначальну складову сутності обліково-аналітичного забезпечення.

Отже, наукові праці висвітлюють організаційні особливості бухгалтерського обліку малого бізнесу, його інформаційне призначення, взаємозв'язок з оподаткуванням, аналітичні потреби управління та можливості вдосконалення облікових процесів. Водночас потребує подальшого опрацювання питання комплексного узгодження облікової, податкової й аналітичної складових у межах єдиної системи, побудованої з урахуванням масштабів діяльності, ресурсних можливостей та інформаційних потреб конкретного суб'єкта малого підприємництва. Це зумовлює необхідність обґрунтування структурно-функціонального підходу до організації обліково-аналітичного забезпечення, орієнтованого на послідовне перетворення даних про господарські операції на інформацію для прийняття управлінських рішень.

Мета статті полягає в поглибленні теоретичних положень і розвитку організаційних засад обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва, визначенні функціонального призначення його основних складових та обґрунтуванні підходу до їх взаємодії з урахуванням масштабів господарської діяльності, ресурсних можливостей та інформаційних потреб управління

Методи дослідження. У процесі дослідження використано методи аналізу та порівняння для вивчення наукових підходів до визначення сутності й структури обліково-аналітичного забезпечення; систематизації та узагальнення – для виокремлення його основних складових і визначення їх функціонального призначення; системний підхід – для обґрунтування взаємозв'язку облікової, податкової та аналітичної інформації в управлінні суб'єктом малого підприємництва; абстрактно-логічний метод – для формулювання теоретичних положень і обґрунтування організаційних напрямів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення відповідно до потреб малого бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва потребує передусім визначення його змісту, функціонального призначення та місця в системі управління підприємством. У науковій літературі обліково-аналітичне забезпечення розглядається з різних позицій: як сукупність інформаційних ресурсів, як система взаємопов'язаних облікових та аналітичних процедур, а також як процес формування й використання інформації для обґрунтування управлінських рішень. Кожен із цих підходів розкриває окремий аспект досліджуваного поняття, проте для потреб малого підприємництва важливо враховувати їх у взаємозв'язку.

Зокрема, трактування обліково-аналітичного забезпечення як сукупності інформаційних ресурсів акцентує увагу на даних, необхідних користувачам для оцінювання діяльності підприємства. Системний підхід дає змогу розглядати облікові та аналітичні процедури як взаємопов'язані елементи єдиного інформаційного середовища. Процесний підхід, своєю чергою, відображає послідовність формування, опрацювання, узагальнення та використання інформації. Теоретичне значення цих підходів простежується в дослідженні Г.Л. Лоскоріх [5], присвяченому обліково-аналітичному забезпеченню діяльності підприємств сфери ІТ, а також у праці Н.С. Сікач [13], у якій розглянуто сутність і структуру відповідного забезпечення в системі управління підприємницькою діяльністю.

З огляду на потреби суб'єктів малого підприємництва обліково-аналітичне забезпечення (далі ОАЗ) доцільно визначати як організовану сукупність взаємопов'язаних облікових, податкових та аналітичних процедур, інформаційних ресурсів і способів їх використання, спрямованих на формування достовірної, своєчасної та релевантної інформації для управління господарською діяльністю підприємства. Запропоноване визначення відображає як інформаційну, так і організаційну складові обліково-аналітичного забезпечення.

Специфіка обліково-аналітичного забезпечення в малому підприємництві зумовлена чисельністю персоналу, складністю господарських операцій, фінансовими можливостями підприємства та способом залучення фахівців. За цих умов його функціонування не обов'язково передбачає створення окремого аналітичного підрозділу або запровадження складної системи управлінської звітності. Відповідні функції можуть розподілятися між керівником, працівником бухгалтерської служби та залученим зовнішнім фахівцем. Отже, визначальним є не формальне закріплення функцій за окремими підрозділами, а їх узгоджене виконання з урахуванням інформаційних потреб управління.

У структурі обліково-аналітичного забезпечення суб'єкта малого підприємництва доцільно виокремити

три взаємопов'язані складові: облікову, податкову та аналітичну. Облікова складова забезпечує документальне оформлення, систематизацію та узагальнення інформації про господарські операції відповідно до застосовних нормативних вимог. Податкова складова охоплює формування й опрацювання даних, необхідних для визначення податкових зобов'язань, ведення відповідних розрахунків і виконання вимог податкового законодавства. Аналітична складова передбачає дослідження сформованих даних, розрахунок показників, зіставлення фактичних результатів із запланованими або досягнутими в попередніх періодах значеннями та підготовку висновків для обґрунтування управлінських рішень.

Виокремлення податкової складової в запропонованій структурі має організаційний характер і не означає, що бухгалтерський та податковий облік є тотожними процесами. Їхній взаємозв'язок полягає у використанні частково спільних первинних даних за наявності відмінностей у правилах визнання, групування та визначення окремих показників. Тому під час формування обліково-аналітичного забезпечення важливо узгоджувати відповідні інформаційні потоки, не ототожнюючи показники, розраховані за різними правилами.

З урахуванням визначених особливостей обліково-аналітичне забезпечення суб'єкта малого підприємництва доцільно розглядати як систему взаємопов'язаних процесів формування облікових даних і даних для цілей оподаткування, їх аналітичного опрацювання, планування та контролю. Результати аналізу використовуються для оцінювання відхилень фактичних показників від запланованих, уточнення планів і підготовки управлінських рішень, а результати контролю – для коригування подальших дій.

Відповідно, структурно-функціональна побудова обліково-аналітичного забезпечення має відображати взаємозв'язки між формуванням інформації, її аналітичним опрацюванням, плануванням і контролем. Авторське бачення такої взаємодії представлено на рис. 1.

Як видно з рис. 1, центральне місце в запропонованій моделі посідає обліково-аналітичне забезпечення суб'єкта малого підприємництва, яке забезпечує інформаційний зв'язок між обліковими процедурами та основними функціями управління. Інформаційну основу моделі становлять дані бухгалтерського й податкового обліку, які після систематизації та перевірки використовуються для аналізу результатів діяльності й виявлення відхилень від установлених орієнтирів.

Важливою особливістю моделі є двосторонній характер взаємодії обліково-аналітичного забезпечення з плануванням і контролем. З одного боку, планові показники та визначені управлінські цілі формують вимоги до складу інформації, яку необхідно збирати й опрацьовувати. З іншого боку, результати аналізу дають змогу уточнювати плани, переглядати пріоритети використання ресурсів і коригувати управлінські рішення. Контрольна складова забезпечує виявлення відхилень фактичних показників від запланованих значень, з'ясування причин їх виникнення та оцінювання наслідків для діяльності підприємства.

Результатом функціонування запропонованої моделі є формування інформаційної основи для прийняття рішень щодо використання ресурсів, управління доходами й витратами та підтримання належного рівня платоспроможності. При цьому конкретний склад аналітичних показників має визначатися з урахуванням масштабів діяльності, характеру господарських операцій і потреб керівництва. Для малого підприємства це дає змогу уникнути надмірного ускладнення обліково-аналітичних процедур, зберігаючи їхню практичну цінність для управління.

Отже, запропонована структурно-функціональна модель відображає обліково-аналітичне забезпечення як систему взаємопов'язаних процесів формування, опрацювання та використання інформації в управлінні підприємством. Облікова складова забезпечує систематизацію даних про господарські операції, податкова – формування інформації, необхідної для визначення податкових зобов'язань, а аналітична – опрацювання відповідних даних для оцінювання фінансового стану, контролю витрат, визначення причин зміни доходів і витрат, аналізу грошових потоків та обґрунтування управлінських рішень. При цьому

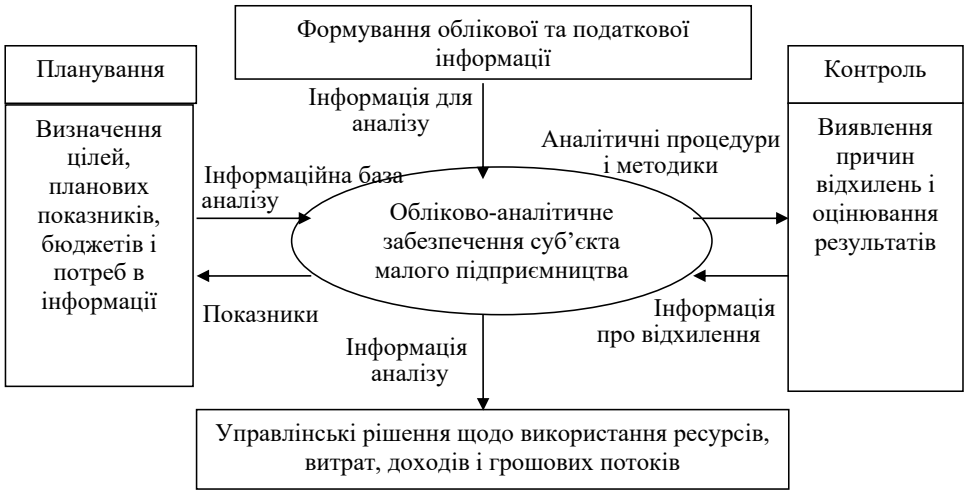

Рис. 1. Структурно-функціональна модель обліково-аналітичного забезпечення суб'єкта малого підприємництва

Джерело: сформовано авторами

використання даних для аналізу має враховувати призначення показників і правила їх формування.

Водночас ефективність обліково-аналітичного забезпечення визначається не лише наявністю окремих складових, а й організацією їх взаємодії. Якщо інформація накопичується без урахування потреб управління, її практична цінність може бути обмеженою навіть за умови належного документального оформлення операцій. Відповідно, під час побудови системи ОАЗ необхідно визначити, які саме управлінські питання має розв'язувати підприємство, які дані для цього потрібні, з якою періодичністю вони мають формуватися та хто відповідатиме за їх підготовку й використання.

Для суб'єктів малого підприємництва важливою є відповідність змісту аналітичної інформації масштабам і характеру діяльності. Наприклад, для підприємства з невеликою кількістю типових операцій достатнім може бути регулярний контроль доходів, витрат, залишків коштів, дебіторської та кредиторської заборгованості. Якщо підприємство здійснює декілька видів діяльності, має значну кількість контрагентів або працює з різними товарними групами, доцільним стає деталізованіший аналіз прибутковості, структури витрат, оборотності запасів і строків розрахунків. Отже, набір аналітичних показників має визначатися не формальним прагненням розширити звітність, а конкретними інформаційними потребами керівництва.

Практичне застосування запропонованої структурно-функціональної моделі потребує визначення напрямів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення з урахуванням особливостей діяльності суб'єктів малого підприємництва. Таке вдосконалення не слід обмежувати автоматизацією облікових операцій або розширенням звітності, оскільки воно також передбачає раціональну організацію облікової роботи та використання результатів аналізу в управлінні.

З огляду на це доцільно виокремити п'ять взаємопов'язаних напрямів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення малого підприємництва: організаційно-методичний, аналітичний, кадрово-компетентнісний, інформаційно-технологічний та управлінсько-контрольний. Їх реалізація має бути спрямована на узгодження облікової, податкової й аналітичної інформації з потребами управління, а також на підвищення практичної цінності результатів її опрацювання. Зміст зазначених напрямів та очікувані результати їх реалізації узагальнено на рис. 2.

Як відображено на рис. 2, удосконалення обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва передбачає комплексне поєднання організаційних, методичних, аналітичних, кадрових, технологічних і контрольних заходів. Їх взаємозв'язок зумовлений тим, що якість управлінської інформації залежить не лише від правильності відображення господарських операцій, а й від організації її формування, своєчасності опрацювання, належного аналітичного супроводу та використання під час прийняття рішень.

Організаційно-методичний напрям передбачає вибір форми організації обліку відповідно до масштабів і складності діяльності підприємства, розподіл облікових та аналітичних функцій, регламентацію документообігу й визначення строків підготовки інформації. Його реалізація має забезпечувати послідовність облікових процедур і їх узгодженість з інформаційними потребами керівництва. Для малого підприємства особливо важливо, щоб організаційна модель відповідала наявним ресурсам і не створювала невиправданого адміністративного навантаження.

Аналітичний напрям орієнтований на визначення системи показників, необхідних для оцінювання результатів господарської діяльності. Залежно від характеру операцій і потреб управління доцільно аналізувати динаміку доходів і витрат, фінансові результати, рух грошових коштів, платоспроможність та причини відхилень від запланованих значень. Важливим завданням є не лише розрахунок відповідних показників, а й пояснення змін, виявлення проблемних ділянок і визначення можливих резервів підвищення ефективності діяльності.

Кадрово-компетентнісний напрям пов'язаний із визначенням відповідальних за формування, перевірку та аналітичне опрацювання інформації, розвитком відповідних професійних компетентностей і раціональним поєднанням внутрішніх та зовнішніх фахівців. Такий підхід дає змогу враховувати організаційні можливості малого підприємства, не вимагаючи обов'язкового створення окремого аналітичного підрозділу. Водночас необхідно чітко визначити відповідальність за достовірність даних і своєчасність їх передавання користувачам.

Інформаційно-технологічний напрям передбачає застосування засобів автоматизації для виконання повторюваних облікових операцій, використання електронного документообігу та забезпечення узгодженості даних, що застосовуються для облікових і аналітичних цілей. Вибір технологічних рішень має здійснюватися з урахуванням обсягу господарських операцій, складності інформаційних потреб і фінансових можливостей підприємства. При цьому автоматизація повинна супроводжуватися перевіркою якості даних та належним контролем доступу до інформації.

Управлінсько-контрольний напрям передбачає визначення планових і контрольних показників, регулярне відстеження витрат, розрахунків із контрагентами та руху коштів, виявлення потенційних ризиків і використання результатів аналізу для коригування управлінських рішень. Його значення полягає в забезпеченні зворотного зв'язку між фактичними результатами діяльності та подальшим плануванням. Завдяки цьому обліково-аналітична інформація може використовуватися не лише для оцінювання вже здійснених операцій, а й для своєчасного реагування на зміни в діяльності підприємства.

Очікуваним результатом реалізації зазначених напрямів є підвищення якості та своєчасності інформації, раціоналізація витрат на виконання обліково-аналітичних процедур, посилення контролю за використанням ресурсів і фінансовими результатами, а також підвищення обґрунтованості управлінських рішень. Водночас ефект від удосконалення ОАЗ залежатиме від узгодженості обраних заходів і відповідності їх конкретним умовам діяльності підприємства. Тому запропоновані напрями доцільно застосовувати не як універсальний набір обов'язкових процедур, а як основу для формування організаційної моделі, адаптованої до масштабів діяльності, ресурсних можливостей та інформаційних потреб конкретного суб'єкта малого підприємництва.

Рис. 2. Напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва

Джерело: сформовано авторами

Висновки. У статті розглянуто теоретико-організаційні засади формування обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва та визначено його значення для інформаційної підтримки управління господарською діяльністю. Обґрунтовано, що результативність ОАЗ залежить не лише від належної організації бухгалтерського обліку, а й від взаємозв'язку облікових, податкових та аналітичних процедур, спрямованих на формування інформації відповідно до потреб управління.

Уточнено зміст обліково-аналітичного забезпечення суб'єктів малого підприємництва як організованої сукупності взаємопов'язаних облікових, податкових та аналітичних процедур, інформаційних ресурсів і способів їх використання, що забезпечують формування достовірної, своєчасної та релевантної інформації для управління підприємством. Такий підхід передбачає перехід від переважно реєстраційного використання облікових даних до їх систематичного аналітичного опрацювання та застосування під час обґрунтування управлінських рішень.

Розроблено структурно-функціональну модель обліково-аналітичного забезпечення суб'єкта малого підприємництва, яка відображає взаємозв'язок формування облікової та податкової інформації з плануванням, аналітичним опрацюванням даних, контролем і прийняттям управлінських рішень. Обґрунтовано доцільність організації ОАЗ з урахуванням масштабів господарської діяльності, складності операцій, ресурсних можливостей та інформаційних потреб керівництва. Це дає змогу узгоджувати зміст аналітичної роботи з реальними умовами функціонування підприємства та уникати невиправданого ускладнення обліково-аналітичних процедур.

Систематизовано основні напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення малого підприємництва, серед яких виокремлено організаційно-методичний, аналітичний, кадрово-компетентнісний, інформаційно-технологічний та управлінсько-контрольний. Їх реалізація передбачає вдосконалення організації облікової роботи, визначення необхідних аналітичних показників, раціональний розподіл функцій і відповідальності, застосування відповідних технологічних засобів та використання результатів аналізу в процесі управління. Очікуваними результатами є підвищення якості й своєчасності інформації, посилення контролю за використанням ресурсів і фінансовими результатами та зростання обґрунтованості управлінських рішень.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання запропонованих моделей і напрямів під час організації обліково-аналітичних процесів на малих підприємствах. Водночас конкретний склад процедур, показників і засобів опрацювання інформації має визначатися з урахуванням виду діяльності підприємства, обсягу господарських операцій, наявних ресурсів та управлінських потреб.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням методичних рекомендацій щодо добору системи аналітичних показників для суб'єктів малого підприємництва різних видів діяльності, визначенням критеріїв оцінювання результативності обліково-аналітичного забезпечення та апробацією запропонованих моделей на практичних даних підприємств. Це сприятиме уточненню умов їх застосування та формуванню практично орієнтованих рекомендацій щодо вдосконалення інформаційного забезпечення управління малим бізнесом.

Конфлікт інтересів. Скорик М.О. є членом редакційної колегії. З метою забезпечення неупередженості редакційного процесу вона не брала участі у рецензуванні, редакційному розгляді та прийнятті рішення щодо публікації цієї статті. Стаття пройшла незалежне подвійне сліпе рецензування відповідно до редакційної політики журналу.

Бібліографічний список:

1. Годнюк І., Забчук В. Цифровізація облікових процесів у малих підприємствах: сучасні ІТ-рішення та їх ефективність. *Економічний аналіз*. 2024. Т. 34, № 4. С. 239–249. DOI: https://doi.org/10.35774/econa2024.04.239

2. Джулій Л.В., Гребінська С.І., Ченаш В.С. Особливості бухгалтерського обліку та оподаткування малих підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 70. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-164

3. Дроздова О. Г. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. *Modern Problems of Science, Education and Society: The 6th International Scientific and Practical Conference*. Kyiv, August 14–16, 2023. С. 457–463. URL: https://Sci-Conf.com.ua

4. Краєвський В.М., Мегедь Т.Г., Івасюк О.І. Діджиталізація обліково-аналітичного забезпечення управління боргови розрахунками у суб'єктів малого підприємництва. *Український економічний часопис*. 2025. № 10. С. 49–53. DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-10-8

5. Лоскоріх Г.Л. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємств сфери ІТ : дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». Житомир, 2021. 224 с. URL: https://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/9022

6. Маліков В.В., Плекан М.В., Йолтуховська О.Ю. Сучасні тенденції у сфері обліку і оподаткування на малих підприємствах. *Наукові перспективи*. 2024. № 1 (43). С. 484–495. DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-1(43)-484-495

7. Мискін Ю.І., Краєвський В. М., Скорик В.І. Діджиталізація обліку на малих підприємствах. *Український економічний часопис*. 2026. Вип. 12. С. 95–100. DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8273/2026-12-15

8. Новіков В.В. Диджиталізація бухгалтерського обліку малих підприємств. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 3 (105). С. 81–88. DOI: https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-81-88

9. Овчарова Н., Мартиненко Т., Самотой Ю. Напрямки посилення інформаційного навантаження обліку суб'єктів малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-6

10. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text

12. Ратинський В. В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 25. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-18

13. Сікач Н. С. Сутність і структура обліково-аналітичного забезпечення системи управління підприємницької діяльності. *Регіональна економіка*. 2024. № 2 (112). С. 155–165. DOI: https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-2-16

14. Таран С. Ф., Пілевич Д. С. Цифрова трансформація обліку малих підприємств у контексті формування ефективної системи управління бізнесом. *Сталий розвиток економіки*. 2026. № 2 (59). С. 1093–1099. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-147

15. Уманська В. Г., Ткаченко А. А., Манзенко Є. В. Перспективи розвитку системи обліку та оподаткування на малих підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-50

References:

1. Hodniuk I., Zabchuk V. (2024) Tsyfrovizatsiia oblikovykh protsesiv u malykh pidpryiemstvakh: suchasni IT-rishennia ta yikh efektyvnist [Digitalization of accounting processes in small enterprises: modern IT solutions and their effectiveness]. *Ekonomichnyi analiz – Economic Analysis*, vol. 34, no. 4, pp. 239–249. DOI: https://doi.org/10.35774/econa2024.04.239 (in Ukrainian).

2. Dzhulii L. V., Hrebinska S. I., Chenash V. S. (2024) Osoblyvosti bukhhalterskoho obliku ta opodatkuvannia malykh pidpryiemstv [Features of accounting and taxation of small enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 70. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-164 (in Ukrainian).

3. Drozdova O. H. (2023) Osoblyvosti orhanizatsii obliku na pidpryiemstvakh maloho biznesu v Ukraini [Features of accounting organization at small businesses in Ukraine]. *Modern Problems of Science, Education and Society: The 6th International Scientific and Practical Conference* (Kyiv, August 14–16, 2023), pp. 457–463. Available at: https://www.Sci-Conf.com.ua. (in Ukrainian).

4. Kraievskyi V. M., Mehed T. H., Ivasiuk O. I. (2025) Didzhytalizatsiia oblikovo-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia borhovymy rozrakhunkamy u subiektiv maloho pidpryiemnytstva [Digitalization of accounting and analytical support for the management of debt settlements in small business entities]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys – Ukrainian Economic Journal*, no. 10, pp. 49–53. DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-10-8 (in Ukrainian).

5. Loskorikh H. L. (2021) Oblikovo-analitychne zabezpechennia diialnosti pidpryiemstv sfery IT [Accounting and analytical support for the activities of IT enterprises] (PhD Thesis). Zhytomyr. Available at: https://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/9022 (in Ukrainian).

6. Malikov V. V., Plekan M. V., Yoltukhovska O. Yu. (2024) Suchasni tendentsii u sferi obliku i opodatkuvannia na malykh pidpryiemstvakh [Current trends in accounting and taxation at small enterprises]. *Naukovi perspektyvy – Scientific Perspectives*, no. 1(43), pp. 484–495. DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-1(43)-484-495 (in Ukrainian).

7. Myskin Yu. I., Kraievskyi V. M., Skoryk V. I. (2026) Didzhytalizatsiia obliku na malykh pidpryiemstvakh [Digitalization of accounting at small enterprises]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys – Ukrainian Economic Journal*, vol. 12, pp. 95–100. DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8273/2026-12-15 (in Ukrainian).

8. Novikov V. V. (2023) Dydzhytalizatsiia bukhhalterskoho obliku malykh pidpryiemstv [Digitalization of accounting at small enterprises]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economics, Management and Administration*, no. 3(105), pp. 81–88. DOI: https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-81-88 (in Ukrainian).

9. Ovcharova N., Martynenko T., Samotoi Yu. (2021) Napriamky posylennia informatsiinoho navantazhennia obliku subiektiv maloho biznesu [Directions for strengthening the information role of accounting for small business entities]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 28. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-6 (in Ukrainian).

10. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 r. No. 2755-VI [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 2755-VI of December 2, 2010]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (in Ukrainian).

11. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. No. 996-XIV [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine No. 996-XIV of July 16, 1999]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (in Ukrainian).

12. Ratynskyi V. V. (2021) Bukhhalterskyi oblik i analiz: perspektyvy dlia maloho biznesu [Accounting and analysis: prospects for small business]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 25. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-18 (in Ukrainian).

13. Sikach N. S. (2024) Sutnist i struktura oblikovo-analitychnoho zabezpechennia systemy upravlinnia pidpryiemnytskoi diialnosti [The essence and structure of accounting and analytical support for the management system of entrepreneurial activity]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*, no. 2(112), pp. 155–165. DOI: https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-2-16 (in Ukrainian).

14. Taran S. F., Pilevych D. S. (2026) Tsyfrova transformatsiia obliku malykh pidpryiemstv u konteksti formuvannia efektyvnoi systemy upravlinnia biznesom [Digital transformation of accounting in small enterprises in the context of developing an effective business management system]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable Development of the Economy*, no. 2(59), pp. 1093–1099. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-147 (in Ukrainian).

15. Umanska V. H., Tkachenko A. A., Manzenko Ye. V. (2023) Perspektyvy rozvytku systemy obliku ta opodatkuvannia na malykh pidpryiemstvakh [Prospects for the development of the accounting and taxation system in small enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 55. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-50 (in Ukrainian).

Дата надходження статті: 09.09.2026
Дата прийняття статті до публікації: 20.10.2026
Дата публікації статті: 19.11.2026